

Náhrada za ztrátu na výdělků

Samotná skutečnost, že v konkrétní věci byl poškozené přiznán částečný invalidní důchod, není proto bez dalšího oporou pro závěr, že byla v uvedeném období schopna vykonávat práci a měla či mohla tedy mít nějaký příjem z výdělečné činnosti, a že pokud práci nevykonávala, náhrada za ztrátu na výdělků jí automaticky vůbec nepřísluší.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 622/2006, ze dne 5.6.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně T. K., zastoupené advokátem, proti žalované Č. p., a. s., o náhradu škody, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 13 C 169/2003, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 5. října 2005, č. j. 13 Co 259, 260/2005-68, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 5. října 2005, č. j. 13 Co 259, 260/2005-68, v části výroku, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že se zamítá žaloba na zaplacení částky 46.938,- Kč, a ve výrocích o náhradě nákladů řízení, se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 16. 11. 2004, č. j. 13 C 169/2003-37, ve spojení s usnesením ze dne 3. 6. 2005, č. j. 13 C 169/2003-58, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 892.938,- Kč, žalobu ohledně částky 846.000,- Kč zamítl, zastavil řízení ohledně částky 352.500,- Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně byla dne 22. 9. 2000 na přechodu pro chodce sražena vozidlem, jehož řidič byl u žalované pojištěn (zákonné pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), a utrpěla zlomeninu bérce s trvalými následky středně těžkého omezení hybnosti páteře, omezení hybnosti kolenního kloubu a vážných duševních poruch po zranění hlavy s pŕourazovým anxiozně depresivním syndromem. Před úrazem žalobkyně pracovala jako skladnice, po skončení pracovní neschopnosti nebyla podle znaleckého posudku znalce MUDr. M. N. schopna jakéhokoli zaměstnání. Podle posudku Č. s. s. z. poklesla její pracovní schopnost o 50% a byl jí přiznán částečný invalidní důchod. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně má nárok na mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. [440/2001](#) Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění (dále jen „vyhláška“), ve výši dvojnásobku bodového ohodnocení zvýšeného již v lékařském posudku o 50% podle § 6 písm. c) vyhlášky, nikoliv však již na zvýšení další. Náleží jí rovněž náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti za období od 9. 10. 2002 do 31. 8. 2003, a to ve výši rozdílu mezi výdělkem dosahovaným před úrazem a částečným invalidním důchodem, neboť - vycházejí ze znaleckého posudku MUDr. M. N. a zpráv ošetřujícího lékaře MUDr. R. B. - soud dospěl k závěru, že ačkoli byl žalobkyni přiznán pouze částečný invalidní důchod, její zdravotní stav vylučoval jakoukoli soustavnou výdělečnou činnost (v uvedeném období byla stále v léčení po operaci páteře). Nemožnost pracovního zařazení žalobkyně nebyla způsobena tím, že by žalobkyně nehledala nebo nenašla vhodné pracovní místo, nýbrž jejím skutečným zdravotním stavem, jenž je pro přiznání tohoto nároku rozhodující; proto jí ušel i ten výdělek, který by jinak mohla jako osoba pobírající částečný invalidní důchod získat.

K odvolání obou účastníků Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 5. 10. 2005, č. j. 13 Co 259, 260/2005-68, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku ve věci samé

změnil tak, že žalobu ohledně částky 46.938,- Kč (přiznané na náhradě za ztrátu na výdělku) zamítl, ve zbývajícím rozsahu jej potvrdil stejně jako v zamítavém výroku ve věci samé a ve výroku o náhradě znalečného, změnil jej ve výroku o náhradě zbylých nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním závěrem, že vzhledem ke všem okolnostem případu se jeví dvojnásobné mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění zcela přiměřeným. Závěr soudu prvního stupně o důvodnosti nároku na náhradu za ztrátu na výdělku však neshledal správným, neboť podle odvolacího soudu nepřísluší soudu posuzovat otázku pracovní způsobilosti a míry dochovaného pracovního potenciálu žalobkyně, soud je naopak ve smyslu § 135 odst. 2 o.s.ř. povinen vycházet ze správného rozhodnutí posudkové komise Č. s. s. z. o přiznání částečného invalidního důchodu.

Proti tomuto rozhodnutí, konkrétně do výroku, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé tak, že se zamítá žaloba na zaplacení částky 46.938,- Kč, podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. a jež odůvodňuje podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Namítá, že je-li poškozený pro následky úrazu fakticky neschopen v určité době vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost, je jeho zdravotní stav roven pojmu pracovní neschopnost, byť je mu přiznán pouze částečný invalidní důchod. Překážky, v důsledku kterých žalobkyně nebyla schopna pracovat, mají původ v poškození zdraví, přičemž tento skutkový stav byl v řízení prokázán, a proto k její tíži nemůže být přičítán k částečnému invalidnímu důchodu tzv. fiktivní výdělek, jak tvrdí žalovaná. Názor odvolacího soudu, že rozhodnutí posudkové komise Č. s. s. z. je správním rozhodnutím, ze kterého je soud povinen vycházet, a nemůže si otázku pracovní způsobilosti žalobkyně posoudit sám, a proto žalobkyni nepřísluší náhrada za ztrátu na výdělku, je nesprávný. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu v části napadené dovoláním a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o.s.ř., dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř., je důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelka uplatňuje jako důvod dovolání [§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.], může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 135 odst. 1 o.s.ř. soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů, a kdo je spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu; soud však není vázán rozhodnutím v blokovém řízení. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.

Odvolacímu soudu je třeba přisvědčit, že podle této úpravy je soud oprávněn sám posoudit jako předběžnou (prejudiciální) otázku, o níž jinak přísluší rozhodovat jinému, např. správnímu orgánu, a že v případě, že otázka, která je pro rozhodnutí soudu podstatná, již byla rozhodnutím jiného orgánu vyřešena, je soud povinen z takového rozhodnutí vycházet. Toto pravidlo by se neuplatnilo, pokud by takové rozhodnutí bylo tzv. nicotným (nulitním) aktem, tj. aktem, jehož vady jsou tak závažné, že se neuplatňuje presumpce jejich správnosti; o takový případ zde však zjevně nejde. Samotný závěr, k němuž s odkazem na vázanost správním rozhodnutím dospěl odvolací soud, totiž že dovolatelka bez dalšího nemá žádný nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, však v souladu s uvedeným ustanovením učiněn nebyl, neboť rozhodnutí posudkové komise Č. s. s. z. se

týkalo rozsahu snížení pracovní způsobilosti žalobkyně z hlediska splnění podmínek pro přiznání invalidního důchodu, nikoliv zjištění, zda jí pro následky úrazu vznikla po skončení pracovní neschopnosti škoda. Jde totiž o odlišné pojmy, přičemž z hlediska vzniku nároku na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti není rozhodující okolnost, že poškozený v důsledku zdravotní újmy splnil předpoklady pro vyměření dávky důchodového zabezpečení (pojištění) - invalidního důchodu; podstatné je, zda újma na zdraví byla příčinou jeho nezpůsobilosti k soustavné výdělečné činnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1478/2003, publikovaný pod č. 76 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2006).

Podle § 445 obč. zák. ztráta na výdělků, k níž došlo při škodě na zdraví, se hradí peněžitým důchodem; přitom se vychází z průměrného výdělků poškozeného, kterého před poškozením dosahoval.

Podle § 447 odst. 1 obč. zák. náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě činí rozdíl mezi průměrným výdělků před poškozením a výdělků dosahovaným po poškození s připočtením případného invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu. Podle odst. 2 tohoto ustanovení náhrada za ztrátu na výdělků spolu s výdělků poškozeného a s případným invalidním důchodem nebo s částečným invalidním důchodem nesmí představovat částku stanovenou předpisy pracovního práva pro náhradu škody při pracovních úrazech a nemocech z povolání. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně; z důvodu zvláštního zřetele hodných může soud určit vyšší částku náhrady, též tehdy, byla-li škoda způsobena hrubou nedbalostí.

Ztráta na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při invaliditě představuje majetkovou újmu, vyplývající z rozdílu mezi výdělků poškozeného před vznikem škody a výdělků po poškození s připočtením případného invalidního nebo částečného invalidního důchodu. Tímto způsobem je vyjádřeno snížení (omezení) nebo ztráta způsobilosti poškozeného a jeho neschopnost dosahovat pro následky poškození zdraví stejného výdělků jako před poškozením. Samotné „zhoršení zdravotního stavu“ poškozeného (snížení jeho pracovní způsobilosti) tedy ještě neznamena vznik škody, neboť samo o sobě není „majetkovou újmou“; teprve tehdy, jestliže se důsledky zhoršení zdravotního stavu projeví v majetkové sféře poškozeného (snížením výdělků po poškození oproti předchozímu stavu), dochází ke vzniku škody. Zákon tedy vychází z toho, že po skončení pracovní neschopnosti vzniká poškozenému újma tehdy, je-li v důsledku poškození zdraví natolik snížena jeho pracovní způsobilost, že nemůže vykonávat buď žádnou práci, anebo jen takovou práci, která je méně finančně ohodnocena, takže se oproti stavu před poškozením sníží jeho výdělek. Měřítkem této újmy je srovnání průměrného výdělků před poškozením s nově dosahovaným příjmem, který je odvislý též od toho, zda a v jaké výši poškozený pobírá (částečný) invalidní důchod. Dávky invalidního důchodu slouží ke kompenzaci ztráty pracovní způsobilosti, nahrazují trvale (nedojde-li ke změně zdravotního stavu) zcela či částečně příjem poškozeného, který není schopen obstarat si prostředky vlastní pracovní činností, a při určování ztráty na výdělků se k nim ve smyslu uvedeného přihlíží vedle případného příjmu ze zaměstnání či jiné výdělečné činnosti po ukončení pracovní neschopnosti.

Škůdce je přitom povinen nahradit jen takovou škodu, která poškozenému vznikla následkem právní skutečnosti, za niž škůdce odpovídá; byla-li příčinou jeho neschopnosti vykonávat soustavnou výdělečnou činnost jiná skutečnost, odpovědnost za škodu (za ztrátu na výdělků) nevzniká. O takový případ by mohlo jít tam, kde poškozený, který pro následky újmy na zdraví nemůže konat dosavadní práci, nastoupil po poškození zdraví do jiného zaměstnání odpovídajícího jeho snížené (omezené) pracovní způsobilosti jen pro nedostatek pracovních příležitostí (škoda je způsobena situací na trhu práce - srov. např. rozsudek NS ČR ze dne 1. 12. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2805/99, publikovaný v časopise Soudní judikatura 3/2001 pod č. 45) nebo tam, kde si poškozený, ač mu v tom nic nebránilo, opomenul bez vážných důvodů určitou částku vydělat. V prvním z těchto případů se výdělek po skončení pracovní neschopnosti určuje podle pravděpodobného výdělků (§ 17 odst. 4 zákona o mzdě

či § 371 odst. 5 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2007). V případě druhém soud neuhradí zaměstnanci škodu do výše částky, kterou si takto opomenul vydělat (srov. § 195 odst. zákoníku práce či § 371 odst. 3 zákoníku práce účinného od 1. 1. 2007).

I když se tedy u poživatele částečného invalidního důchodu zásadně předpokládá, že bude vykonávat zaměstnání odpovídající jeho zbývajícím pracovní způsobilosti, není vyloučeno, že z důvodů odvíjejících se od jeho zdravotního stavu (např. pokračující zdravotní komplikace či potřeba dalších léčebných zákroků či procedur) není objektivně schopen vykonávat zaměstnání a vedle částečného invalidního důchodu nemá další příjem, aniž je důvod ke snížení výše náhrady za ztrátu na výděleku ve smyslu výše uvedených dvou příkladů. Samotná skutečnost, že v dané věci byl poškozené dovolatelce přiznán částečný invalidní důchod, není proto bez dalšího oporou pro závěr, že byla v uvedeném období schopna vykonávat práci a měla či mohla tedy mít nějaký příjem z výdělečné činnosti, a že pokud práci nevykonávala, náhrada za ztrátu na výděleku jí automaticky vůbec nepřísluší. Rozhodnutí odvolacího soudu omezující se na konstatování, že „v daném případě je třeba vyjít ze skutečnosti, že rozhodnutí posudkové komise o přiznání částečného invalidního důchodu je správním rozhodnutím, ze kterého je soud povinen vycházet a nemůže otázku pracovní způsobilosti (míry dochovaného pracovního potenciálu) žalobkyně posuzovat sám“, je v tomto směru na hranici přezkoumatelnosti, neboť postrádá odůvodněný právní závěr o neopodstatněnosti celého uplatněného nároku [§ 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.].

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že napadené rozhodnutí jednak spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241 odst. 2 písm. b) o.s.ř., jednak trpí tzv. jinou vadou ve smyslu § 241 odst. 2 písm. a) o.s.ř.; Nejvyšší soud České republiky soud proto rozsudek odvolacího soudu v dovoláním napadené části a v závislých [§ 242 odst. 2 písm. b) o.s.ř.] výrocích o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů zrušil a věc mu v tomto rozsahu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výděleku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)
- [Dokazování](#)
- [Bolestné](#)
- [Blankosměnka](#)
- [Nájem](#)